

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

1. OSNIVANJE I DELATNOST

JP ZA KOM.STAMB.POSL. "KOMUNALAC" Novi Bečej, je javno preduzeće, (u daljem tekstu: Društvo).

Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD111315/2012.

1. PROFIL

Istorijat preduzeća

Javno preduzeće za komunalno - stambene poslove "Komunalac" Novi Bečej, nastalo je nakon deljenja Komunalno - stambenog - građevinskog preduzeća Novi Bečej, koje je poslovalo pedesetih i šezdesetih godina dvadesetog veka. Transformacijom društvenog sistema, a prateći potrebe građana novog Bečaja, 01.04.1976. godine Komunalno - građevinsko preduzeće Novi Bečej, odlukom svojih organa podelilo se na Građevinsko preduzeće Novi Bečej i Komunalno preduzeće „Komunalac“.

Prateći razvoj društvenog sistema, aktuelne oblike svojine i načina upravljanja, Komunalno preduzeće se transformisalo u Komunalnu radnu organizaciju „Komunalac“ Novi Bečej, pa u Javno komunalno preduzeće „Komunalac“ Novi Bečej, da bi Odlukom SO Novi Bečej o osnivanju Javnog preduzeća za komunalno-stambene poslove „Komunalac“ Novi Bečej, od marta 1992. godine od Javnog komunalnog preduzeća „Komunalac“ i Javnog stambenog preduzeća bilo stvoreno, registrovano u Privrednom sudu u Zrenjaninu 10.03.1992. godine pod br. FI 468/92. i otpočelo sa radom Javno preduzeće za komunalno - stambene poslove „Komunalac“ Novi Bečej, sa sedištem u ulici Slobodana Perića 163 u Novom Bečeju.

Bez obzira na transformacije, deljenja i pripajanja, komunalno preduzeće je za svoju osnovnu delatnost imalo zadovoljenje komunalnih potreba građana, u delu proizvodnje i distribucije vode, organizovanja pijaca i vašara, čišćenja javnih površina i rasadničke delatnosti, sahranjivanja i održavanja groblja i uklanjanja uginulih životinja (šinterska delatnost). Kasnije su mu dodavane delatnosti: dimničarska, prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda, iznošenje i deponovanje smeća i prerada otpadaka, prenos i distribucija gasa, stambena delatnost, trgovina na veliko i malo... Odlukom SO Novi Bečej, 2006. godine, poslovi iznošenja smeća poveravani su drugom pravnom licu, ali je usled tehničko - tehnološke i personalne nespremnosti tog preduzeća, na zahtev osnivača, javno preduzeće za komunalno - stambene poslove komunalac Novi Bečej, nastavilo sa radom na iznošenju smeća i deponovanju smeća i u prvom kvartalu 2007.godine, kada je ova delatnost konačno poverena drugom pravnom licu. U 2011. godini došlo je do proširenja delatnosti, koja se odnose na rad redarske službe u Gradskoj marini, rad hidraulične zglobne platforme za rad na visini, proizvodnja i prodaja betonske galanterije i održavanje puteva (u smislu rada zimske službe). U 2012. godini osim zimskog održavanja puteva, Komunalac počinje da radi poslove i na kontinuiranom održavanju puteva u smislu krpljenja udarnih rupa tehnologijom hladnog asfalta u naseljenim mestima Novi Bečej i Kumane, poslove na održavanju postojeće i postavljanju nove vertikalne saobraćajne signalizacije u naseljenim mestima Novi Bečej i Kumane, te poslove na montaži ležećih policajaca.

Delatnost preduzeća je KOMUNALNA.

Oblici svojine su u zavisnosti od društvenih transformacija prelazili iz društvene, u državnu da bi danas svojina imala oblik DRŽAVNE SVOJINE, a preduzeće je organizovano kao JAVNO PREDUZEĆE.

Komunalno preduzeće je do, 1993. godine, posedovalo nekretnine u obliku stambenih objekata, izvorište vodovoda, parcele na kojima je postojao staklenik za rasadničku proizvodnju, parcele na kojima se odlagalo smeće, vodovodnu i kanizacionu mrežu i mrežu uličnog gasovoda.

Od tog vremena do danas, iz nedovoljno utvrđenih razloga i načina predaje, u periodu tranzicije i privatizacije, preduzeću su „oduzeti“ parcela rasadnika, parcele na kojima je izvorište vodovoda, parcela i objekti šinterske službe, stambeni fond kojim je upravljalo je rasprodat i privatizovan, i na današnji dan preduzeće poseduje objekat u kojem mu je sedište, nekoliko stambenih objekata manje vrednosti, vodovodnu i kanizacionu mrežu, mrežu gradskog gasovoda, upravlja grobljima na čijoj površini je gradska kapela, te mašine i vozila potrebna za rad službi u preduzeću.

Zakonski okvir

Zakonski okvir na osnovu kojeg posluje javno preduzeće je Zakon o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa (Sl.glasnik PS br 25/00,25/02,107/05, i 108/05), Zakon o radu (Sl glasnik RS 24/05 i 61/05) Odluka SO Novi Bečej o osnivanju Javnog preduzeća za komunalno-stambene poslove „Komunalac“ Novi Bečej, od marta 1992. godine sa svojim izmenama i dopunama, Statut preduzeća od 03.11.2008. godine sa izmenama i dopunama iz 2009. , Sporazum o prenosu gasovodne mreže na JP Komunalac od 10.03.1997. godine i Odluka o predaji vodovodne mreže Komunalnom preduzeću Novi Bečej, kao i sva ostala akta vezana za ispunjavanje uslova u vezi vršenja delatnosti, (tehničkih, radih, zdravstvenih, socijalnih,penzionih...)

Organizaciona struktura

Organizaciona struktura javnog preduzeća određena je obavezom zadovoljenja potreba građana opštine Novi Bečej, a uobičajena Sistematizacijom i organizacionom šemom iz 2010. godine.

Javno preduzeće u svojoj organizacionoj šemi ima Tehničko - proizvodni sektor, Pravni i Finansijski sektor.

Tehničko proizvodni sektor ima svoje organizacione delove koji se brinu o :

održavanju vodovodne i kanalizacione mreže i proizvodnji i distribuciji vode, održavanju gasne mreže i distribuciji gasa, održavanju grobalja i sahranjivanju, održavanju zelenih površina, čišćenju grada i rasadnička delatnost, organizaciji rada i održavanju reda na zelenoj i robnoj pijaci, uklanjanju uginulih životinja, održavanju vozila, alata i uređaja, organizaciji poslova na održavanju lokalnih puteva i postavljanja vertikalne saobraćajne signalizacije, proizvodnji betonske galanterije...

Pravni i finansijski sektor radi knjigovodstvene poslove, fakturisanje, dostavu i naplatu računa građanima i pravnim licima, vodi evidenciju o utrošcima vode i gasa (očitavanje brojila), organizuje rad inkasantske službe, bezbednosti i zdravlju radnika i na radnim površinama na kojima se izvode radovi, priprema i utvrđuje pravnu regulativu preduzeća, vodi personalnu evidenciju, vodi postupke javnih nabavki, vodi postupke pred sudovima i nadležnim organima...

U Javnom preduzeću na navedenim poslovima u navedenim sektorima (krajem 2012. godine) zaposlen je 51 radnik, od kojih 1 magistar, 2 sa visokom stručnom spremom, 3 sa višom, 16 (jedan radnik sa visokom radi na radnom mestu sa srednjom stručnom spremom) sa srednjom, 9 KV radnika, 3 PK radnika i 17 NK radnika.

Izvori finansiranja poslovanja

Javno preduzeće se finansira iz SOPSTVENIH PRIHODA, naplatom izvršenih usluga.

Ukoliko vrši usluge za potrebe budžetskih korisnika (SO, Opštinske uprave, ustanova, Direkciju, i tsl.) te izvršene usluge naplaćuje od tih korisnika. Mora se imati u vidu da Javno preduzeće „Komunalac“, iako je osnovano za zadovoljenje potreba građana, nema monopolski položaj u odnosu na vršenje tih usluga, već da se godišnjim planovima i njihovim usvajanjem od strane SO Novi Bečej svrstava u red onih kojima su ti poslovi odobreni i planirani.

Društvo je saglasno kriterijumima iz Zakona o računovodstvu i reviziji razvrstano u srednja pravna lica.

Sedište Društva je **Novi Bečej, Slobodana Perića 163.**

Poreski identifikacioni broj Društva je 101431620.

Matični broj Društva je 08285063.

Prosečan broj zaposlenih u 2012. godini bio je 50 (u 2011. godini -53).

2. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Priloženi finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa važećim propisima u Republici Srbiji zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 46 od 2. juna 2006. godine, 111/09), koji propisuje Međunarodne računovodstvene standarde, odnosno Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MRS/MSFI") kao osnovu za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izveštaja.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije (broj 401-00-11/2008-16, od 18. 01. 2008. godine) utvrđeni su i objavljeni Okvir i MRS koji su bili u primeni na dan 31. decembra 2008. godine i na kome se zasniva Zakon o računovodstvu i reviziji. Rukovodstvo Društva procenjuje uticaj promena u MRS, novih MSFI i tumačenja standarda na konsolidovane finansijske izveštaje. Izmene i dopune postojećih MRS-a, novi MSFI i tumačenja standarda, zamene važećih MRS-a novim, koji su stupili na snagu počev od 1. januara 2009. godine, kao i primena novih tumačenja koja su stupila na snagu u toku 2008. godine, nisu imali za rezultat značajnije promene računovodstvenih politika Društva, niti materijalno značajan uticaj na finansijske izveštaje u periodu početne primene. I pored toga što mnoge od ovih promena nisu primenljive na poslovanje Društva, rukovodstvo Društva ne izražava eksplicitnu i bezrezervnu izjavu o usaglašenosti finansijskih izveštaja sa MSFI, koji se primenjuju na periode prikazane u priloženim finansijskim izveštajima.

Finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa konceptom istorijskog troška i načelom stalnosti pravnog lica.

Finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 5/07, 119/08, 2/10), koji u pojedinim delovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 „Prikazivanje finansijskih izveštaja“. Shodno tome, priloženi finansijski izveštaji nisu usaglašeni sa svim zahtevima MSFI. Sadržinu godišnjeg računa, prema propisima o računovodstvu Republike Srbije čine bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o promenama na kapitalu, izveštaj o tokovima gotovine, statistički aneks i napomene uz finansijske izveštaje.

Iznosi u finansijskim izveštajima iskazani su u hiljadama dinara, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Dinar (RSD) predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Društva. Sve transakcije u valutama koje nisu funkcionalna valuta, tretiraju se kao transakcije u stranim valutama.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenilo računovodstvene politike obelodanjene uz finansijske izveštaje, koje su zasnovane na važećim računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srbije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa MRS/MSFI i računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji zahteva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekte na iznose iskazane u finansijskim izveštajima i napomenama uz finansijske izveštaje.

Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan bilansa stanja. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procena, pri čemu se procene razmatraju periodično.

Najznačajnije procene odnose se na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava, utvrđivanje rezervisanja za sudske sporove i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun naknada zaposlenima po osnovu otpremnina, i iste su obelodanjene u odgovarajućim računovodstvenim politikama i/ili napomenama uz finansijske izveštaje.

3.2. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata po osnovu kursne razlike

Stavke uključene u finansijske izveštaje Društva odmeravaju se korišćenjem valute primarnog ekonomskog okruženja u kome Društvo posluje (funkcionalna valuta). Finansijski izveštaji prikazuju se u hiljadama dinara (RSD), koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Društva.

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja se na dan bilansa stanja preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost primenom zvaničnog srednjeg deviznog kursa Narodne banke Srbije važećim na taj dan (Poslovne promene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u dinarsku protivvrednost primenom zvaničnih deviznih kurseva Narodne banke Srbije važećim na dan poslovne promene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine evidentiraju se u bilansu uspeha, kao finansijski prihodi, odnosno finansijski rashodi.

Pozitivni i negativni efekti ugovorenih deviznih klauzula u vezi potraživanja i obaveza, nastali primenom ugovorenog kursa, takođe se iskazuju kao deo finansijskih prihoda, odnosno finansijskih rashoda.

3.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine finansijski izveštaji Društva za 2011. godinu, koji su (nisu) bili predmeti revizije.

U skladu sa MRS 8 „Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške“, Društvo je izvršilo usklađivanje navedenih uporednih podataka za efekte korekcije grešaka iz ranijeg perioda, kao što je obelodanjeno u (Napomeni 6). Iznosi usklađivanja koji se odnose na periode koji prethode onim periodima koji su obuhvaćeni uporednim informacijama u priloženim finansijskim izveštajima, prikazani su kao korekcija neraspoređenog dobitka na početku najranije prikazanog perioda (2010. godina).

3.4. Grupa za konsolidaciju

Grupu za konsolidaciju čine Društvo i niže navedena zavisna, pridružena i zajednički kontrolisana društva u zemlji i inostranstvu.

Red. br.	Naziv društva	PIB	Matični broj	Šifra delatnosti	Razvrstavanje	Status	% vlasništva
1.	Matično društvo						
2.	Zavisno društvo 1						
3.	Zavisno društvo 2						
4.	Zavisno društvo 3						
5.	Pridruženo društvo 1						
6.	Pridruženo društvo 2						
7.	Pridruženo društvo 3						
8.	Zajednički kontrolisano društvo 1						
9.	Zajednički kontrolisano društvo 2						
10.	Zajednički kontrolisano društvo 3						

3.4.1. Zavisna društva

Zavisna društva su svi oni pravni subjekti u kojima Grupa poseduje ovlašćenja da upravlja finansijskim i poslovnim politikama na osnovu glasačkih prava po osnovu više od polovine vlasništva nad akcijama (udelima). Postojanje i uticaj

potencijalnih glasačkih prava koja u ovom momentu mogu da se koriste ili konveruju, uzimaju se u obzir pri oceni da li **Grupa** kontroliše drugi subjekat. Zavisna društva se konsoliduju od dana kada se kontrola prenese na **Grupu**, sa konsolidacijom se prestaje od dana kada pomenuta kontrola prestane.

Računovodstveni metod nabavne vrednosti (Purchase method) je metod koji se primenjuje kako bi se računovodstveno obuhvatilo sticanje zavisnog društva od strane **Grupe**.

Trošak preuzimanja društva se odmerava kao fer vrednost datih sredstava, emitovanih instrumenata vlasničkog kapitala ili obaveza nastalih ili preuzetih na dan preuzimanja, uvećanih za troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju. Sredstva koja se steknu sticanjem društva, a koja se mogu pojedinačno identifikovati kao i stvarne i potencijalne preuzete obaveze, inicijalno se procenjuju prema fer vrednosti na dan sticanja, bez obzira na visinu manjinskog udela.

Višak troška sticanja koji premašuje fer vrednost udela Grupe u stečenoj neto imovini koja se može identifikovati, evidentira se kao goodwill. Ukoliko je nabavna vrednost troška sticanja niža od fer vrednosti neto imovine stečenog zavisnog društva, razlika u vrednosti se direktno priznaje u bilansu uspeha (Napomena 3.5.).

Transakcije između društava, salda i nerealizovani dobiti na transakcijama između društava Grupe se eliminišu. Nerealizovani gubici se takođe eliminišu osim ako transakcija ne pruža dokaz da je umanjena vrednost prenesenog sredstva. Računovodstvene politike zavisnih društava su izmenjene tamo gde je to bilo potrebno kako bi se obezbedila doslednost sa politikama koje je Grupa usvojila.

3.4.2. Pridružena društva

Pridružena društva su oni pravni subjekti u kojima **Grupa**, na osnovu glasačkih prava 20 - 50% vlasnika akcija, po pravilu ima značajan uticaj, ali ih ne kontroliše.

Ulaganja u pridružena društva se računovodstveno obuhvataju po računovodstvenom metodu udela (Equity method).

Prema metodu udela, investicija u pridruženo društvo prvo se priznaje po nabavnoj vrednosti (u visini investicije), a zatim se nakon datuma sticanja, knjigovodstvena vrednost povećava ili smanjuje da bi se priznao investitorov udeo u dobitku ili gubitku entiteta u koji je investirano. Investitorov udeo u dobitku ili gubitku entiteta u koji je investirano priznaje se u dobitku ili gubitku investitora. Raspodele dobiti primljene od entiteta u koji je investirano umanjuju knjigovodstvenu vrednost investicije. Takođe može biti neophodno korigovanje knjigovodstvene vrednosti investicije zbog promena proporcionalnog udela investitora u entitetu u koji je investirano, a koje proizilazi iz promena u kapitalu entiteta u koji je investirano koje nisu priznate u dobitku ili gubitku tog entiteta. U takve promene spadaju promene koje su posledica revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme i razlika u deviznim kursovima. Investitorov udeo u tim promenama priznaje se direktno u kapitalu investitora.

Investitor prekida da koristi metod udela od datuma kada prestane da ima značajan uticaj nad pridruženim entitetom i da od tog datuma računovodstveno obuhvata investiciju u skladu sa MRS 39, pod uslovom da pridruženi entitet ne postane zavisni entitet ili zajednički poduhvat u skladu sa MRS 31.

Knjigovodstvenom vrednošću investicije na datum kada ona prestane da bude pridruženi entitet smatra njenu nabavnu vrednost pri njenom početnom odmeravanju kao finansijsko sredstvo u skladu sa MRS 39.

Ako je udeo investitora u gubicima pridruženog društva jednak ili veći od njegovog učešća u pridruženom društvu, investitor prestaje da priznaje svoj udeo u daljim gubicima. Nakon što se učešće investitora svede na nulu, vrši se rezervisanje za eventualne dalje gubitke i obaveza se priznaje samo do iznosa za koji investitor snosi pravnu ili konstruktivnu obavezu ili je izvršio plaćanje u korist pridruženog društva. Ako pridruženo društvo kasnije posluje sa dobitkom, investitor ponovo počinje da priznaje svoj udeo u toj dobiti samo nakon što se njegov udeo u dobiti izjednači sa udelom u gubitku koji ranije nije bio priznat.

3.4.3. Zajednički kontrolisana društva

Zajednički kontrolisano društvo je zajednički poduhvat koji podrazumeva osnivanje društva u kom svaki od učesnika u zajedničkom poduhvatu ima svoje učešće. Zajednički kontrolisano društvo posluje na isti način kao i druga društva, osim što se ugovornim aranžmanom između učesnika u zajedničkom poduhvatu uspostavlja zajednička kontrola nad ekonomskom aktivnošću novoosnovanog društva.

Zajednički kontrolisano društvo kontroliše imovinu zajedničkog poduhvata, preuzima obaveze i snosi rashode i zarađuje prihode. Ono može zaključivati ugovore u svoje vlastito ime i pribavljati finansijska sredstva za potrebe aktivnosti zajedničkog poduhvata. Svaki učesnik ima pravo na udeo u dobiti zajednički kontrolisanog društva, iako neka zajednički kontrolisana društva takođe podrazumevaju deljenje samih proizvoda zajedničkog poduhvata.

Učesnik u zajedničkom poduhvatu priznaje svoje učešće u zajednički kontrolisanom društvu, korišćenjem metoda udela.

Učesnik u zajedničkom ulaganju priznaje svoje učešće u zajednički kontrolisanom društvu, primenom metoda proporcionalne konsolidacije.

3.5. Poslovni prihodi

Prihodi od prodaje su iskazani u iznosu fakturisane realizacije, tj. izvršene prodaje do kraja obračunskog perioda, pod uslovom da je sa tim danom nastao dužničko - poverilački odnos i da je ispostavljena faktura. Prihod se meri po poštenoj vrednosti primljene nadoknade ili potraživanja, uzimajući u obzir iznos svih trgovačkih popusta i količinskih rabata koje Društvo odobri. Razlika između poštene vrednosti i nominalnog iznosa naknade priznaje se kao prihod od kamate.

Prihod od prodaje se priznaje kada su zadovoljeni svi uslovi:

/a/ Društvo je prenelo na kupca sve značajne rizike i koristi od vlasništva;

/b/ rukovodstvo Društva ne zadržava niti upliv na upravljanje u meri koja se obično povezuje sa vlasništvom, niti kontrolu nad prodanim proizvodima i robom;

/c/ kada je moguće da se iznos prihoda pouzdano izmeri;

/d/ kada je verovatno da će poslovna promena da bude praćena prilivom ekonomske koristi u Društvo i

/e/ kad se troškovi koji su nastali ili će nastati u vezi sa poslovnom promenom mogu pouzdano da se izmere.

Prihodi od usluga iskazani su srazmerno stepenu završenosti usluge na dan bilansiranja.

3.6. Poslovni rashodi

Ukupne poslovne rashode čine: nabavna vrednost prodate robe; troškovi materijala; troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi; troškovi amortizacije i rezervisanja; troškovi proizvodnih usluga; i nematerijalni troškovi.

Osnovni elementi i načela priznavanja rashoda su:

/a/ rashodi se priznaju, odnosno evidentiraju i iskazuju kada smanjenje budućih ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmeri;

/b/ rashodi se priznaju na osnovu neposredne povezanosti rashoda sa prihodima (načelo uzročnosti);

/c/ kada se očekuje da će ekonomske koristi priticati tokom nekoliko obračunskih perioda, a povezanost sa prihodom može da se ustanovi u širem smislu ili posredno, rashodi se priznaju putem postupka sistemske i razumne alokacije;

/d/ rashodi se priznaju kada izdatak ne donosi nikakve ekonomske koristi ili kada i do iznosa do kojeg buduće ekonomske koristi ne ispunjavaju uslove ili su prestale da ispunjavaju uslove za priznavanje u bilansu stanja kao sredstvo;

/e/ rashodi se priznaju i u onim slučajevima kada nastane obaveza bez istovremenog priznavanja sredstva.

Nabavna vrednost prodate robe na veliko utvrđuje se u visini prodajne vrednosti robe na veliko, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni i ukalkulisanog PDV sadržanih u vrednosti prodate robe na veliko.

Nabavna vrednost prodate robe na malo utvrđuje se u visini prihoda od prodate robe, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni, kao i za iznos ukalkulisanog PDV, sadržanih u vrednosti prodate robe na malo.

3.7. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kome su nastali, osim u obimu u kome su kapitalizovani. Troškovi pozajmljivanja direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji sredstva koje se kvalifikuje, se kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti / cene koštanja tog sredstva.

ili

Troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kome su nastali.

3.8. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju: prihode i rashode od kamata (nezavisno od toga da li su dospeli i da li se plaćaju ili pripisuju iznosu potraživanja ili obaveze na dan bilansiranja); prihode i rashode od kursnih razlika; prihode i rashode iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima; i ostale finansijske prihode i rashode.

Prihodi od dividendi priznaju se kao prihod u godini kada se iste odobre za isplatu.

3.9. Dobici i gubici

Dobici predstavljaju povećanje ekonomske koristi, a obuhvataju prihode koji se javljaju u slučaju prodaje stalne imovine po vrednosti većoj od njihove knjigovodstvene vrednosti, zatim nerealizovane dobitke po osnovu prodaje tržišnih hartija od vrednosti (u slučaju kada se vrednovanje hartija od vrednosti vrši po njihovim tržišnim vrednostima), kao i dobitke koji nastaju pri povećanju knjigovodstvene vrednosti stalne imovine usled prestanka delovanja uslova za smanjenje njihove vrednosti.

Gubici nastaju po osnovu prodaje imovine po cenama nižim od njene knjigovodstvene vrednosti, zatim po osnovu rashodovanja neotpisanih osnovnih sredstava, po osnovu šteta koje se mogu u celini ili delimično nadoknaditi od osiguravajućih društava, po osnovu primene principa impariteta (umanjenje vrednosti imovine).

3.10. Operativni lizing

Operativni (poslovni) lizing je lizing odnosno zakup sredstava kod kojeg su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod zakupodavca, odnosno nisu preneti na zakupca.

Kod poslovnog lizinga, plaćanja lizinga se priznaju kao rashod, po pravolinijskoj osnovi tokom trajanja lizinga, osim ako neki druga sistematska osnova nije primerenija za predstavljanje vremenske strukture koristi za korisnika.

3.11. Finansijski lizing

Finansijski lizing je lizing kojim se prenose suštinski svi rizici i koristi koji su povezani sa vlasništvom nad nekim sredstvom. Po isteku perioda lizinga pravo svojine se može, ali ne mora preneti.

Korisnici lizinga priznaju finansijski lizing kao sredstvo i obavezu u svojim bilansima stanja, u iznosima koji su na početku trajanja lizinga jednaki fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga, ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. Prilikom izračunavanja minimalnih plaćanja za lizing, diskontna stopa je kamatna stopa sadržana u lizingu, ako se ona može utvrditi, a ako se ne može utvrditi, koristi se inkrementalna kamatna stopa na zaduživanje. Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Minimalna plaćanja lizinga treba podeliti između finansijskog troška i smanjenja neizmirene obaveze. Finansijski trošak treba alocirati na sve periode tokom trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveze.

Finansijski lizing uzrokuje povećanje troškova amortizacije za sredstva koja se amortizuju, kao i finansijske rashode u svakom obračunskom periodu. Politika amortizacije sredstava koja su predmet lizinga i koja se amortizuju treba da bude u skladu sa politikom amortizacije sredstava koja su u vlasništvu, a priznata amortizacija se izračunava u skladu sa MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema“ i MRS 38 „Nematerijalna imovina“. Ukoliko nije sasvim izvesno da će korisnik lizinga steći pravo vlasništva nad sredstvom koje je predmet lizinga do kraja trajanja lizinga, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od: trajanja lizinga ili veka trajanja.

3.12. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalno ulaganje je odredivo nemonetarno sredstvo bez fizičkog sadržaja:

- koje služi za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili se koristi u administrativne svrhe;
- koje društvo kontroliše kao rezultat prošlih događaja; i
- od kojeg se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi.

Nematerijalna ulaganja čine: ulaganja u razvoj; koncesije, patenti, licence i slična prava; ostala nematerijalna ulaganja; nematerijalna ulaganja u pripremi i avansi za nematerijalna ulaganja.

Nabavka nematerijalnih ulaganja u toku godine evidentira se po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja nematerijalnih ulaganja proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Kursne razlike koje prozilaze iz kupovine nematerijalne imovine, kao i troškovi pozajmljivanja nastali do momenta stavljanja nematerijalne imovine u upotrebu, kapitalizuju se, odnosno uključuju se u nabavnu vrednost (**ako je predviđeno računovodstvenom politikom**).

Nakon što se prizna kao sredstvo, nematerijalno ulaganje se iskazuju po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Alternativa

Nakon što se prizna kao sredstvo, nematerijalna imovina se iskazuje po revalorizovanom iznosu, koji izražava njihovu poštenu vrednost na dan revalorizacije, umanjenu za ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu gubitaka zbog obezvređenja. Revalorizacija se vrši onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazani iznos ne razlikuje značajno od iznosa koji bi se utvrdio da je primenjen postupak iskazivanja po poštenoj vrednosti na dan bilansa stanja.

Kada zbog revalorizacije dođe do povećanja iskazanog iznosa sredstava, pozitivan učinak revalorizacije se iskazuje neposredno u korist sopstvenog kapitala kao revalorizaciona rezerva.

Pozitivan učinak revalorizacije priznaje se kao prihod od ukidanja revalorizacionih rezervi istog sredstva do iznosa koji je jednak negativnom učinku revalorizacije istog sredstva, koji je prethodno bio priznat kao rashod.

Kada zbog revalorizacije dođe do smanjenja iskazanog iznosa sredstva, negativan učinak revalorizacije priznaje se kao rashod.

Negativan učinak revalorizacije iskazuje se neposredno na teret revalorizacionih rezervi, do iznosa koji nije veći od ukupnih revalorizacionih rezervi obračunatih za to isto sredstvo.

Na dan svakog bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Društvo procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjeno, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, a knjigovodstvena vrednost ove imovine se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznata nematerijalna ulaganja, pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Društvo priznaje u knjigovodstvenu vrednost nematerijalnog ulaganja, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 38 - „Nematerijalna imovina“, (paragraf 21).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Nematerijalna ulaganja prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

3.13. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva:

- koja Društvo drži za upotrebu u proizvodnji ili isporuku robe ili pružanje usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili u administrativne svrhe;
- za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda; i
- čija je pojedinačna nabavna cena u vreme nabavke veća od prosečne bruto zarade po zaposlenom u Republici, prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Nabavke nekretnina, postrojenja i opreme u toku godine evidentiraju se po nabavnoj vrednosti.

Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost nabavljenih sredstava uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja navedenih sredstava proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Nakon što se priznaju kao sredstva, nekretnine, postrojenja i oprema, iskazuju se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Alternativa

Nakon što se priznaju kao sredstva, nekretnine, postrojenja i oprema, iskazuju se po revalorizovanom iznosu, koji izražava njihovu poštenu vrednost na dan revalorizacije, umanjenu za ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu gubitaka zbog obezvređenja. Revalorizacija se vrši onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazani iznos ne razlikuje značajno od iznosa koji bi se utvrdio da je primenjen postupak iskazivanja po poštenoj vrednosti na dan bilansa stanja.

Kada zbog revalorizacije dođe do povećanja iskazanog iznosa sredstava, pozitivan učinak revalorizacije se iskazuje neposredno u korist sopstvenog kapitala kao revalorizaciona rezerva.

Pozitivan učinak revalorizacije priznaje se kao prihod od ukidanja revalorizacionih rezervi istog sredstva do iznosa koji je jednak negativnom učinku revalorizacije istog sredstva, koji je prethodno bio priznat kao rashod.

Kada zbog revalorizacije dođe do smanjenja iskazanog iznosa sredstva, negativan učinak revalorizacije priznaje se kao rashod.

Negativan učinak revalorizacije iskazuje se neposredno na teret revalorizacionih rezervi, do iznosa koji nije veći od ukupnih revalorizacionih rezervi obračunatih za to isto sredstvo.

Na dan svakog bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Društvo procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjen, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, a knjigovodstvena vrednost se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznate nekretnine, postrojenja i opremu pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Društvo priznaje u knjigovodstvenu vrednost neke nekretnine, postrojenja i opreme, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 16 - „Nekretnine, postrojenja i oprema“, (paragraf 7).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Gradsko zemljište se iskazuje odvojeno od vrednosti nekretnine po nabavnoj vrednosti, a naknadno vrednovanje se vrši na isti način kao i za nekretnine, postrojenja i opremu.

U okviru građevinskog zemljišta prikazana je / nije prikazana i vrednost gradskog građevinskog zemljišta koja nije vlasništvo društva, a koje društvo koristi na neograničen rok i za čije korišćenje plaća naknadu koja je značajno ispod tržišne.

Ne vrši se amortizacija zemljišta.

Zemljište uzeto na dugogodišnji zakup od 99 godina iskazuje se kao pravo u okviru nematerijalnih ulaganja i amortizuje se tokom perioda zakupa.

Nekretnine, postrojenja i oprema prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

3.14. Poljoprivreda

Biološka sredstva se odmeravaju prilikom početnog priznavanja, kao i na svaki datum bilansa stanja, po svojoj poštenoj vrednosti, umanjenoj za procenjene troškove prodaje na mestu žetve. Ukoliko poštena vrednost ne može pouzdano da se izmeri, biološko sredstvo se meri po svojoj nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja, umanjenoj za ukupno obračunatu amortizaciju i ukupne gubitke zbog obezvređenja.

Poljoprivredni proizvodi koji su ubrani od bioloških sredstava odmeravaju se po fer vrednosti umanjenoj za procenjene troškove prodaje u momentu ubiranja.

3.15. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina (navesti o kojoj vrsti nekretnina se radi - neko zemljište ili zgrada - ili deo zgrade - ili i jedno i drugo) koju Društvo kao vlasnik ili korisnik finansijskog lizinga drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnine ili radi uvećanja vrednosti kapitala ili radi i jednog i drugog, a ne radi upotrebe za proizvodnju ili snabdevanje robom ili pružanja usluga ili za potrebe administrativnog poslovanja, ili prodaje u okviru redovnog poslovanja.

Početno merenje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja. Pri početnom merenju, zavisni troškovi nabavke se uključuju u nabavnu vrednost ili cenu koštanja.

Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se mere prema njihovoj poštenoj vrednosti. Poštena vrednost se meri kao najverovatnija cena koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja. Procenu investicione nekretnine je vršio/ (nije vršio) nezavisni procenitelj.

Dobitak ili gubitak nastao zbog promene poštene vrednosti investicione nekretnine uključuje se u neto dobitak ili neto gubitak perioda u kojem je nastao.

Alternativa

Nakon početnog priznavanja investiciona nekretnina se meri po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu amortizacije (navesti primenjeni metod za obračun amortizacije) i ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu obezvređenja.

Obelodanjuje se fer vrednost investicionih nekretnina.

3.16. Amortizacija

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu. (Alternativa: od narednog dana u odnosu na dan stavljanja u upotrebu).

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom (ili primenom degresivne ili funkcionalne metode), primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava.

Osnovica za obračun amortizacije sredstva je nabavna vrednost umanjena za preostalu (rezidualnu) vrednost i iznos obezvređenja. (ili bez utvrđivanja preostale vrednosti i iznosa obezvređivanja).

Preostala vrednost je neto iznos koji društvo očekuje da će dobiti za sredstvo na kraju njegovog korisnog veka trajanja, po odbitku očekivanih troškova otuđenja.

Korisni vek trajanja, odnosno amortizacione stope, preispituju se periodično i ako su očekivanja zasnovana na novim procenama značajno različita od prethodnih, obračun troškova amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Metod obračuna amortizacije koji se primenjuje preispituje se periodično i ukoliko je došlo do značajne promene u očekivanom obrascu trošenja ekonomskih koristi od tih sredstava, metod se menja tako da odražava taj izmenjeni način. Kada je takva promena metoda obračuna amortizacije neophodna, onda se ona računovodstveno obuhvata kao promena računovodstvene procene, a obračunati troškovi amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Amortizacione stope, utvrđene na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe (bez utvrđivanja rezidualnog ostatka) su:

Stope amortizacije za glavne kategorije nekretnina i opreme, date su u sledećem pregledu:

	2012	2011
Građevinski objekti		
Pogonska oprema		
Računari i pripadajuća oprema		
Vozila		

Primenjene stope za amortizaciju nematerijalnih ulaganja su sledeće:

	2012	2011
Nematerijalna ulaganja		

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe, što rezultira u odloženim porezima (Napomena 8.11.).

3.17. Umanjenje vrednosti imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, rukovodstvo Društva proverava na svaki dan bilansa stanja da li postoje indikatori gubitka vrednosti imovine. U slučaju da takvi indikatori postoje, Društvo procenjuje nadoknadivu vrednost imovine.

Nadoknadivi iznos određen je kao viši od neto prodajne cene i vrednosti u upotrebi. Neto prodajna cena je iznos koji se može dobiti prilikom prodaje imovine u transakciji između dve voljne nezavisne strane, umanjena za troškove prodaje, dok vrednost u upotrebi predstavlja sadašnju vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen ekonomski vek trajanja te prodaje na kraju veka trajanja. Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada. Gde knjigovodstveni iznos prelazi taj procenjeni nadoknadivi iznos, vrednost imovine je umanjena do njenog nadoknadivog iznosa. Gubitak zbog obezvređenja se priznaje u iznosu razlike, na teret rashoda saglasno MRS 36 „Umanjenje vrednosti imovine“.

Goodwill se testira na umanjenje vrednosti jednom godišnje ili češće ukoliko događaji ili promene okolnosti ukazuju da bi neto knjigovodstvena vrednost mogla biti umanjena.

3.18. Zalihe

Zalihe robe i materijala se mere po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čine svi troškovi nabavke za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje. Troškovi nabavke zaliha obuhvataju kupovnu cenu, uvozne dažbine i druge obaveze (osim onih koje Društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci. Popusti, rabati i druge slične stavke se oduzimaju pri utvrđivanju troškova nabavke. Kursne razlike nastale od dana preuzimanja zaliha do dana plaćanja obaveza u stranoj valuti i troškovi kamata nisu uključeni u trošak nabavke.

Izlaz zaliha materijala i robe se evidentira metodom prosečne ponderisane cene.

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda se mere po ceni koštanja, odnosno po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Cenu koštanja čine svi troškovi konverzije i drugi nastali troškovi neophodni za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje, odnosno:

- troškovi direktnog rada;
- troškovi direktnog materijala i
- indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

U vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda ne ulaze, već predstavljaju rashod perioda:

- neuobičajeno veliko rasipanje materijala, radne snage ili drugi troškovi proizvodnje;
- troškovi skladištenja, osim ako ti troškovi nisu neophodni u procesu proizvodnje pre naredne faze proizvodnje;
- režijski troškovi administracije koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnje mesto i u sadašnje stanje; i
- troškovi prodaje.

Neto prodajna vrednost predstavlja procenjenu prodajnu vrednost, umanjenu za procenjene troškove prodaje i procenjene troškove dovršenja (kod nedovršene proizvodnje). Ukoliko je neto prodajna vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda niža od njihove cene koštanja, vrši se delimičan otpis do neto prodajne vrednosti.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrednosti zaliha u slučajevima kada se oceni da je potrebno svesti vrednost zaliha na njihovu neto prodajnu vrednost. Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima se u potpunosti otpisuju.

Zalihe usluga čine direktni troškovi i indirektni troškovi nastali u vezi sa pružanjem usluga. Direktni troškovi usluga su direktni troškovi rada osoblja koje direktno učestvuje u pružanju usluga, direktni troškovi materijala i ostali direktni troškovi, kao što je angažovanje spoljnih eksperata i slično. Indirektni troškovi usluga su troškovi pomoćnog materijala, energije utrošene za pružanje usluge, amortizacija i održavanje opreme koja se koristi prilikom pružanja usluge i sl.

Zalihe robe u maloprodaji iskazuju se po prodajnoj ceni u toku godine. Na kraju obračunskog perioda vrši se svođenje vrednosti zaliha na nabavnu vrednost putem alokacije realizovane razlike u ceni i poreza na dodatu vrednost, obračunatih na prosečnoj osnovi, na vrednost zaliha u stanju na kraju godine i nabavnu vrednost prodate robe.

3.19. Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja

Društvo odmerava stalnu imovinu (ili grupu za otuđenje) klasifikovanu kao imovina koje se drži za prodaju, po nižem od sledeća dva iznosa: po knjigovodstvenoj vrednosti ili fer vrednost umanjenoj za troškove prodaje.

3.20. Finansijski instrumenti

Finansijski plasmani predstavljaju finansijska sredstva koja se prilikom početnog priznavanja mere po njihovoj nabavnoj vrednosti koja predstavlja poštenu vrednost nadoknade koja je data za njih. Troškovi transakcije se uključuju u početno merenje svih finansijskih sredstava.

Za potrebe merenja finansijskog sredstva nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva se klasifikuju u četiri kategorije:

- (a) finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja, početno priznata po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak;
- (b) ulaganja koja se drže do roka dospeća;
- (c) zajmovi i potraživanja koji su potekli od strane društva i koji se ne drže radi trgovanja i
- (d) finansijska sredstva koja su raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao finansijsko sredstvo koje je raspoloživo za prodaju ukoliko sasvim ne pripada ni jednoj od ostale tri gore navedene kategorije finansijskih sredstava.

Finansijsko sredstvo klasifikuje se kao finansijsko sredstvo koje se drži radi trgovanja, a ne kao finansijsko sredstvo koje je raspoloživo za prodaju, ukoliko je to sredstvo deo portfelja sličnih sredstava za koje postoji obrazac trgovanja radi ostvarivanja dobitka iz kratkoročnih kolebanja cena ili marže dilera.

Posle početnog priznavanja, društvo meri finansijska sredstva, (uključujući i derivate koji su sredstva) po njihovim poštenim vrednostima, bez bilo kakvog umanjivanja za transakcione troškove koje može načiniti prilikom prodaje ili drugog otuđenja, osim:

- Zajmova i potraživanja i Ulaganja koja se drže do dospeća koja se mere po amortizovanoj ceni, primenom metoda efektivne kamatne stope;
- Ulaganja u vlasničke hartije koje se ne kotiraju na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano izmeriti, koja se mere po nabavnoj ceni.

U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, poštenu (fer) vrednost najčešće nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtevaju MSFI.

Priznati dobitak ili gubitak koji proizilazi iz promene u poštenoj vrednosti finansijskog sredstva ili obaveze (koja nije deo odnosa zaštite) početno priznata po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak, priznaje se kao dobitak ili gubitak u bilansu uspeha, a kod finansijske imovine raspoložive za prodaju na revalorizacionim rezervama.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Finansijska sredstva i obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Društva od momenta kada je Društvo ugovornim odredbama vezano za instrument.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Društvo izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Društvo ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

Finansijski instrumenti u skladu sa MRS 39 - Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmeravanje, obuhvataju sledeće kategorije finansijskih instrumenata:

- (a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) Investicije koje se drže do dospeća;
- (c) Krediti (zajmovi) i potraživanja;
- (d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju;

3.20.1. *Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha*

U ovu kategoriju spadaju finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza čije se promene fer vrednosti evidentiraju kroz prihode ili rashode u bilansu uspeha. Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispune bilo koji od sledećih uslova:

- (a) klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja. Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je:
  - /i/ stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti;
  - /ii/ deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobiti; ili
  - /iii/ derivat (osim derivata koji je instrument hedžinga).

(b) posle početnog priznavanja naznačen je od strane Društva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Entitet može vršiti ovo naznačavanje samo kada to rezultira pouzdanijim i relevantnijim informacijama, budući da se

/i/ eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka po različitim osnovama; ili

/ii/ grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma se upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanim strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Društva (kao što je definisano u MRS 24 Obelodanjivanja povezanih strana, na primer za upravni odbor ili generalnog direktora Društva.

3.20.2. *Investicije koje se drže do dospeća*

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Društvo definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim:

- (a) onih koje Društvo nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) onih koje Društvo naznači kao raspoložive za prodaju; i
- (c) onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Društvo ne klasifikuje neko finansijsko sredstvo kao ono koje se drži do dospeća ako je Društvo, tokom tekuće finansijske godine ili tokom dve prethodne finansijske godine prodalo ili reklasifikovalo više od beznačajnog iznosa investicija koje se drže do dospeća pre njihovog dospeća (više nego beznačajan iznos u odnosu na ukupni iznos investicija koje se drže do dospeća), osim prodaja ili reklasifikacija koje:

- (i) su toliko blizu dospeća ili datuma poziva na plaćanje finansijskog sredstva (na primer manje od tri meseca pre dospeća) da promene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan uticaj na fer vrednost finansijskog sredstva;
- (ii) se dešavaju pošto je Društvo suštinski sakupilo prvobitnu glavnica finansijskog sredstva kroz planski raspoređena plaćanja ili avanse; ili
- (iii) se mogu pripisati izolovanom događaju koji je van kontrole Društva, koji se ne ponavlja i koje Društvo nije moglo sa sigurnošću predvideti.

3.20.3. *Kreditni (zajmovi) i potraživanja*

Zajmovi (kreditni) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- (a) sredstva koja Društvo namerava da proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja Društvo posle početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) ona koja Društvo posle početnog priznavanja naznači kao raspoloživa za prodaju; ili
- (c) ona za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, osim ako to nije zbog pogoršanja kredita, i koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Učešće stečeno u paketu sredstava koja nisu zajmovi (kreditni) ili potraživanja (na primer učešće u zajedničkom fondu ili sličnim fondovima) nije zajam (kredit) ili potraživanje.

3.20.4. *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju*

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao (a) zajmovi (kreditni) i potraživanja (b) investicije koje se drže do dospeća ili (c) finansijska sredstva naznačena po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

3.21. **Kratkoročna potraživanja i plasmani**

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca - zavisnih i drugih povezanih pravnih lica i ostalih kupaca u zemlji i inostranstvu po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana bilansa.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izveštajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti na dan bilansa preračunavaju se prema važećem srednjem kursu NBS, a kursne razlike priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Kratkoročni finansijski plasmani koji se ne drže radi trgovanja mere se po amortizovanoj vrednosti, ne uzimajući u obzir nameru Društava da ih drže do dospeća.

Ukoliko postoji verovatnoća da Društvo neće biti u stanju da naplati sve dospеле iznose (glavnica i kamatu) prema ugovornim uslovima za date kredite, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospeća koja su iskazana po amortizovanoj vrednosti, nastao je gubitak zbog obezvređivanja ili nenaplaćenih potraživanja.

Otpis kratkoročnih potraživanja i plasmana kod kojih postoji verovatnoća nenaplativosti vrši se indirektnim otpisivanjem, dok se u slučajevima kada je nemogućnost naplate izvesna i dokumentovana, otpis, u celini ili delimično, vrši direktnim otpisivanjem.

Verovatnoća nemogućnosti naplate utvrđuje se u svakom konkretnom slučaju na osnovu dokumentovanih razloga (stečaj, odnosno likvidacija dužnika, prezaduženost, otuđenje imovine, prinudno poravnanje, vanparnično poravnanje, zastarelost, sudsko rešenje, akt upravnog organa, kao i u drugim slučajevima za koja Društvo poseduje verodostojnu dokumentaciju o nenaplativosti.)

3.22. Gotovinski instrumenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju sredstva na računima kod banaka, gotovinu u blagajni, kao i visoko likvidna sredstva sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće a koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

3.23. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade se odmeravaju po sadašnjoj vrednosti očekivanih budućih odliva primenom diskontne stope koja odražava kamatu na visokokvalitetne hartije od vrednosti koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za penzije biti plaćene (Napomena 8.19.).

Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj proceni rukovodstva Društva u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire (Napomena 8.19.).

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima, ali se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje (Napomena Error! Reference source not found.), osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Preduzeće ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima već ih obelodanjuje u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

3.24. Naknade zaposlenima

3.24.1. Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Društvo je obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Društvo nije u obavezi da zaposlenima nakon odlaska u penziju isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu penzionog fonda Republike Srbije. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

3.24.2. Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

U skladu sa Zakonom o radu („Službeni glasnik RS“ broj 61/05, 54/09) i Pojedinačnim kolektivnim ugovorom o radu, Društvo je u obavezi da isplati otpremnine prilikom odlaska u penziju u visini 3 mesečne bruto zarade koju je zaposleni ostvario u mesecu koji prethodi mesecu u kome se isplaćuje otpremnina, koje pri tom ne mogu biti manje od 3 mesečne prosečne bruto zarade isplaćene u Društvu u mesecu koji prethodi mesecu u kome se isplaćuje otpremnina.

Pored toga, Društvo je u obavezi da isplati i jubilarne nagrade u iznosu od jedne do tri prosečne mesečne zarade. Broj mesečnih zarada za jubilarne nagrade određuje se na osnovu broja godina koje je zaposleni proveo u Društvu.

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršeno je korišćenjem metoda sadašnje vrednosti budućih očekivanih isplata, na osnovu obračuna aktuaru.
ili

Društvo otpremnine izmiruje na teret tekućih rashoda. Rukovodstvo Društva smatra da sadašnja vrednost definisanih dugoročnih naknada zaposlenima nije materijalno značajna, te priloženi finansijski izveštaji ne sadrži rezervisanja po gore navedenom osnovu u visini njihove sadašnje vrednosti, u skladu sa zahtevima MRS 19 „Naknade zaposlenima“.

3.24.3. *Kratkoročna, plaćena odsustva*

Akumulirana plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava se priznaju u iznosu kumuliranih neiskorišćenih prava na dan bilansa, za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u narednom periodu. U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

3.24.4. *Učešće u dobiti zaposlenih*

Preduzeće priznaje obaveze i trošak za učešće u dobiti zaposlenih u skladu sa Odlukom Upravnog odbora ili drugom odlukom rukovodstva Društva.

3.25. **Porez na dobitak**

3.25.1. *Tekući porez*

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije. Porez na dobitak obračunat je po stopi od 10% na poresku osnovicu koja je prikazana u poreskom bilansu, nakon umanjenja za iskorišćene poreske kredite. Oporeziva osnovica uključuje dobitak iskazan u bilansu uspeha, koji je korigovan u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

Zakon o porezu na dobit preduzeća obvezniku koji izvrši ulaganja u osnovna sredstva priznaje pravo na poreski kredit u visini od 20% izvršenog ulaganja, s tim što poreski kredit ne može biti veći od 50% obračunatog poreza u godini u kojoj je izvršeno ulaganje. Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od deset godina. Gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 10 godina.

3.25.2. *Odloženi porez*

Odloženi porez na dobitak se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do nivoa do kojeg je verovatno da će postojati budući oporezivi dobiti na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak perioda.

3.26. **Zarada po akciji**

Društvo izračunava i obelodanjuje osnovnu zaradu po akciji. Osnovna zarada po akciji obračunava se deljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, imaoima običnih akcija Društva, ponderisanim prosečnim brojem izdatih običnih akcija u toku perioda (Napomena 8.13.).

3.27. **Raspodela dividendi**

Distribucija dividendi akcionarima Društva se u finansijskim izveštajima Društva priznaje kao obaveza u periodu u kojem su akcionari Društva odobrili dividende.

Ako su dividende objavljene posle datuma bilansa stanja, ali pre nego što su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje, ove dividende se ne priznaju kao obaveza na datum bilansa stanja, jer ne ispunjavaju kriterijum sadašnje obaveze prema MRS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina“. Takve dividende se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, u skladu sa MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“.

3.28. **Obelodanjivanje odnosa sa povezanim licima**

Za svrhe ovih finansijskih izveštaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i poslovne odluke drugog lica, što je definisano u MRS 24 „Obelodanjivanje odnosa sa povezanim licima“.

Odnosi između Društva i njegovih povezanih pravnih lica regulisani su na ugovornoj osnovi i po tržišnim uslovima. Stanja potraživanja i obaveza na dan bilansa stanja, kao i transakcije u toku izveštajnih perioda nastale sa povezanim pravnim licima posebno se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje (Napomena 9).

3.29. Informacije o segmentima

Poslovni segment predstavlja deo imovine i poslovnih aktivnosti koje obezbeđuju proizvode ili usluge koje podležu rizicima i koristima različitim od onih u nekim drugim poslovnim segmentima. Geografski segment obezbeđuje proizvode ili usluge unutar određenog privrednog okruženja koji podležu rizicima i koristima različitim od onih segmenata koji posluju u nekim drugim privrednim okruženjima. Ključevi za alokaciju zajedničkih troškova su određeni na bazi najboljih procena rukovodstva Društva. Informacije o segmentima, prikazane su u **Napomeni 11**.

3.30. Pravična (fer) vrednost

Poslovna politika Društva je da obelodani informacije o pravičnoj vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti. U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Društva vrši procenu rizika i u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši ispravku vrednosti.

3.31. Državna davanja

Državna davanja predstavljaju pomoć države u obliku prenosa resursa Društvu po osnovu ispunjenih izvesnih uslova u prošlosti ili budućnosti koji se odnose na poslovne aktivnosti Društva. Ona isključuju one oblike državne pomoći koji se ne mogu u razumnoj meri vrednosno iskazati kao i transakcije sa državom koje se ne mogu razlikovati od uobičajenih poslovnih transakcija Društva. Državna davanja se priznaju kada postoji opravdano uverenje da će se Društvo pridržavati uslova povezanih sa davanjima i da će davanje biti primljeno.

Državno davanje se priznaje kao prihod tokom perioda neophodnih za sučeljavanje, na sistematskoj osnovi, sa povezanim troškovima koje treba pokriti iz tog prihoda.

Državno davanje koje se prima kao nadoknada za nastale rashode ili gubitke ili u svrhu pružanja direktne finansijske podrške Društvu sa kojom nisu povezani budući troškovi se priznaje kao prihod perioda u kojem se prima.

Državna davanja povezana sa sredstvima, uključujući nemonetarna davanja po fer vrednosti, iskazuju se u bilansu stanja ili kao odloženi prihod po osnovu davanja, ili oduzimanjem iznosa davanja prilikom izračunavanja knjigovodstvene vrednosti sredstva.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena) i
- rizik likvidnosti.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta.

Upravljanje rizicima definisano je računovodstvenim politikama Društva (**Obelodaniti računovodstvene politike vezane za upravljanje rizicima**)

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da će jedna strana u finansijskom instrumentu, neispunjenjem svoje obaveze, prouzrokovati finansijski gubitak druge strane.

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza.

4.2. Tržišni rizik

Rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih cena. Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- rizika kamatne stope i
- drugih rizika od promene cene.

4.2.1. Rizik od promene kursa stranih valuta

Valutni rizik je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznog kursa.

Valutni rizik (ili rizik od kursnih promena) se javlja kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja nije funkcionalna valuta u kojoj su oni odmereni.

4.2.2. Rizik od promene kamatnih stopa

Rizik od promene kamatnih stopa je rizik da će fer vrednost ili budućí tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa.

Rizik od kamatne stope se javlja kod kamatonosnih finansijskih instrumenata priznatih u bilansu stanja (na primer, krediti i potraživanja i emitovani dužnički instrumenti) i kod nekih finansijskih instrumenata koji nisu priznati u bilansu stanja (na primer, nekim obavezama po kreditima).

4.2.3. Rizik od promene cena

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budućí tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju od rizika kamatne stope ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu

Rizik od promene cena se javlja kod finansijskih instrumenata zbog promena, na primer, cena robe ili cena kapitala.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća u izmirenju obaveza povezanih sa finansijskim obavezama.

5. BILANS USPEHA

5.1. PRIHODI OD PRODAJE

	2012. RSD hiljada	2011. RSD hiljada
Domaće tržište		
Prihodi od prodaje proizvoda matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje usluga matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda ostalim licima		
Prihodi od prodaje usluga ostalim licima		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje robe ostalim licima		
Svega	155.668	144.776
Inostrano tržište		
Prihodi od prodaje proizvoda		
Prihodi od prodaje usluga		
Prihodi od prodaje robe		
Svega		
Ukupno	155.668	144.776

Ako nije moguće iskazati prihode od prodaje proizvoda i prihode od prodaje usluga odvojeno, onda ih iskazati kao prihode od prodaje proizvoda i usluga

Dati informacije o prodaji po segmentima i to odvojeno po vrstama prodaje (npr. veleprodaja, maloprodaja...) i po geografskim segmentima ako je primenjivo (npr. domaće tržište, bivše jugoslovenske republike, ostatak Evrope, izvan Evrope...).

5.2. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dažbina	17.545	19.165
Prihodi po osnovu uslovljenih donacija		
Prihodi od zakupnina		
Prihodi od članarina		
Prihodi od tantijema		
Ostali poslovni prihodi	829	355
Ukupno	18.374	19.520

5.3. NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Nabavna vrednost prodate robe na veliko		
Nabavna vrednost prodate robe na malo	77.646	4.092
Nabavna vrednost prodatih nekretnina pribavljenih radi prodaje		
Ukupno	77.646	4.092

5.4. TROŠKOVI MATERIJALA

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi materijala za izradu	13.198	8.059
Troškovi ostalog materijala (režijskog)	313	895
Troškovi goriva i energije	8.467	82.100
Ukupno	21.978	91.054

5.5. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	31.976	30.819
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	5.688	5.500
Troškovi naknada po ugovoru o delu	1.039	1.275
Troškovi naknada po autorskim honorarima		
Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima	3.408	1.532
Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora		
Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	83	85
Ostali lični rashodi i naknade	3.001	2.969
Ukupno	45.195	42.180

5.6. **TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJ** Troškovi amortizacije i rezervisanja u ukupnom iznosu od RSD 192.278 hiljada (u 2012. godini RSD 9.465 hiljada) odnose se na: amortizaciju nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme.

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi rezervisanja za garantni rok	9.465	9.265
Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava		
Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite		
Rezervisanja za troškove restrukturiranja		
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih		
Ostala dugoročna rezervisanja		
Ukupno	0	0

5.7. **OSTALI POSLOVNI RASHODI**

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi proizvodnih usluga		
Troškovi usluga na izradi učinaka		
Troškovi transportnih usluga	869	621
Troškovi usluga održavanja	5.323	7.920
Troškovi zakupnina	944	474
Troškovi sajmovi		
Troškovi reklame i propagande	65	259
Troškovi istraživanja		
Troškovi razvoja koji se ne kapitalizuju		
Troškovi ostalih usluga	3.956	2.723
Svega	11.156	11.997
Nematerijalni troškovi		
Troškovi neproizvodnih usluga	2.613	
Troškovi reprezentacije	556	1.171
Troškovi premija osiguranja	595	762
Troškovi platnog prometa	602	640
Troškovi članarina	67	2
Troškovi poreza		10
Troškovi doprinosa	288	213
Ostali nematerijalni troškovi	3.856	4508
Svega	8.577	7.306
Ukupno	19.733	19.303

5.8. **FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI**

	2012.	2011.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Finansijski prihodi		
Finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica		
Finansijski prihodi od ostalih povezanih pravnih lica		
Prihodi od kamata	5.192	4.478
Pozitivne kursne razlike		
Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule		
Prihodi od učešća u dobitku zavisnih pravnih lica i zajedničkih ulaganja koji se obračunavaju metodom udela		
Ostali finansijski prihodi		
Svega	5.192	4.478
Finansijski rashodi		
Finansijski rashodi iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		
Finansijski rashodi iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi kamata	4.121	1.724
Negativne kursne razlike		
Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule	493	20
Rashodi od učešća u gubitku zavisnih pravnih lica i zajedničkih ulaganja koji se obračunavaju metodom udela		
Ostali finansijski rashodi	4.614	

Svega	4.614	1.744
Ukupno		

5.9. OSTALI PRIHODI I RASHODI

	2012. RSD hiljada	2011. RSD hiljada
Ostali prihodi		
Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme		
Dobici od prodaje bioloških sredstava		
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti		
Dobici od prodaje materijala		
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja		
Ostali nepomenuti prihodi		145
Prihodi od usklađivanja vrednosti bioloških sredstava		
Prihodi od usklađivanja vrednosti nematerijalnih ulaganja		
Prihodi od usklađivanja vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme		
Prihodi od usklađivanja vrednosti dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Prihodi od usklađivanja vrednosti zaliha		
Prihodi od usklađivanja vrednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana		
Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine		
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Prihodi po osnovu promena računovodstvenih politika i ispravke grešaka		
Svega		145
Ostali rashodi		
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme		
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloških sredstava		
Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i hartija od vrednosti		
Gubici od prodaje materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja	162	1.046
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	321	316
Ostali nepomenuti rashodi		
Obevređenje bioloških sredstava		
Obevređenje nematerijalnih sredstava		
Obevređenje nekretnina, postrojenja i opreme		
Obevređenje dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Obevređenje zaliha materijala i robe		
Obevređenje potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana		
Obevređenje ostale imovine		
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Rashodi po osnovu promena računovodstvenih politika i ispravke grešaka		
Svega	483	1.362
Ukupno		

5.10. NETO DOBITAK I GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA

	2012. RSD hiljada	2011. RSD hiljada
Ukupno	120	79

5.11. POREZ NA DOBITAK

	2012. RSD hiljada	2011. RSD hiljada
Finansijski rezultat u bilansu uspeha (dobitak/gubitak pre oporezivanja)	120	79
Neto kapitalni dobici (gubici)		
Poslovni dobitak (gubitak)		
Usklađivanje i korekcije rashoda u poreskom bilansu		
Usklađivanje i korekcija prihoda u poreskom bilansu		
Oporeziva poslovna dobit	192	1.019
Umanjenje za iznos gubitka iz ranijih godina		
Kapitalni dobitak		
Umanjenje za iznos kapitalnih gubitaka ranijih godina		
Poreska osnovica	192	1.019
Umanjenje za prihode od dividendi i udela u dobiti od rezidentnih obveznika		
Umanjena poreska osnovica (Obrazac PB-1)		
Obračunati porez (10% od umanjene poreske osnovice)	19	
Umanjenje obračunatog poreza po osnovu poreskih podsticaja i oslobođanja	9	
POREZ NA DOBITAK (Obrazac PDP)	10	
Poreski rashod perioda	9	
Odloženi poreski rashod perioda		
Odloženi poreski prihod perioda	622	

Obračun poreza na dobitak vrši se po stopi od 10% u skladu sa poreskim propisima, odvojeno za poslovni i kapitalni podbilans. Vrši se usklađivanje pojedinih pozicija prihoda i rashoda, a poreska osnovica se umanjuje za gubitke ranijih godina i prihode od dividendi i udela u dobiti kod pravnih lica rezidenata. Obračunati porez se umanjuje za poreska oslobođenja po osnovu poreskih podsticaja (za zapošljavanje novih radnika, ulaganja u osnovna sredstva...).

6. BILANS STANJA

6.1. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA, BIOLOŠKA SREDSTVA I INVESTICIONE NEKRETNINE

	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicione nekretnine	U pripremi	Avansi	Ukupno
Nabavna vrednost							
Stanje na početku godine	17	98.578	23.283		912		122.790
Korekcija početnog stanja							
Nove nabavke			821		226		1.047
Prenos sa jednog oblika na drugi							
Otuđivanje i rashodovanje							
Ostalo							
Revalorizacija - procena							
Stanje na kraju godine							
Ispravka vrednosti							
Stanje na početku godine							
Korekcija početnog stanja							
Amortizacija 2012. godine		5.111	4.354				9.465
Otuđivanje i rashodovanje							
Obevređenja							
Ostalo							
Revalorizacija - procena							
Stanje na kraju godine	17	93.467	19.750		1.138		114.372
Neotpisana vrednost 31.12.2012.							
Neotpisana vrednost 31.12.2011.							

Metod nabavne vrednosti

Društvo koji primenjuje metod nabavne vrednosti.

(a) korišćene metode amortizacije;

(b) korišćene korisne vekove trajanja ili stope amortizacije po našim knjigovodstvenim politikama.

(c) bruto knjigovodstvenu vrednost i akumuliranu amortizaciju (udruženu sa akumuliraneim imparitetnim gubicima) na početku i na kraju perioda;

(d) usklađivanje knjigovodstvene vrednosti investicione nekretnine na početku i na kraju perioda, prikazujući sledeće:

(i) dodatke, obelodanjujući odvojeno one dodatke koji su rezultat sticanja i one koji su rezultat naknadnih izdataka priznatih kao sredstvo;

(ii) dodatke koji su rezultat sticanja kroz poslovne kombinacije;

(iii) sredstva klasifikovana kao sredstva koja se drže za prodaju ili su uključena u grupu sredstava klasifikovanu kao grupa koja se drži za otuđivanje u skladu sa MSFI-om 5 i druga otuđenja;

(iv) amortizaciju;

(v) iznos priznatih imparitetnih gubitaka, kao i iznos storniranih imparitetnih gubitaka tokom perioda, u skla

(e) fer vrednost investicione nekretnine. U izuzetnim slučajevima, kada Društvo ne može pouzdano da odredi fer vrednost investicione nekretnine, Društvo obelodanjuje

(i) opis investicione nekretnine;

(ii) objašnjenje razloga iz kog se fer vrednost ne može pouzdano utvrditi; i

(iii) ako je moguće, raspon procena u kome će se fer vrednost najverovatnije nalaziti;

6.2. UČEŠĆA U KAPITALU

Učešća u kapitalu predstavljaju dugoročna finansijska ulaganja u (redovne ili preferencijalne) akcije i udele društava, banaka i osiguravajućih društava.

Učešća u kapitalu su iskazana:

- prema metodi nabavne vrednosti, po kojoj investitor iskazuje svoje ulaganje po nabavnoj vrednosti. Investitor priznaje prihod samo u onoj meri u kojoj primi svoj deo iz raspodele neraspoređene neto dobiti korisnika ulaganja, do koje dođe nakon dana kada ga je investitor stekao. Deo iz raspodele koji se primi u iznosu koji je viši od takve dobiti smatra se povraćajem investicija i iskazuje se kao smanjenje nabavne vrednosti investicije.

- u skladu sa MRS 39, na način opisan u tački 3(l).

Učešća u kapitalu odnose se na akcije (udele) kod:

	% učešća	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Zavisnih pravnih lica			
Društvo			
Banka		409	409
Ostali			
Svega		409	409
Ostalih povezanih pravnih lica			
Društvo			
Banka			
Ostali			
Svega			
Ostalih pravnih lica i druge hartije od vrednosti raspoložive za prodaju			
Društvo			
Banka			
Ostali			
Svega			
Ukupno		409	409

Akcije, odnosno udeli ne kotiraju na berzi, niti su bile u prometu, pa njihovu tržišnu (fer) vrednost nije bilo uvek moguće utvrditi, kao ni izvršiti eventualno potrebno svođenje vrednosti istih na nadoknadivu vrednost (ako je primenjivo).

Obelodaniti sve promene na učešćima na kapitalu koja su se desila tokom godine.

* % učešća u odnosu na kapital društva/banke kod koje je ulaganje izvršeno

Obelodaniti neusaglašeni iznos ukoliko postoji.

6.3. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Ostali dugoročni finansijski plasmani odnose se na:

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Dugoročne kredite matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima		
Dugoročne kredite u zemlji		
Dugoročne kredite u inostranstvu		
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća		
Ostale dugoročne plasmane	248	249
Svega		
Minus: Ispravka vrednosti		
Ukupno	248	249

Obelodaniti neusaglašeni iznos ukoliko postoji.

6.4. ZALIHE

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Materijal	8.655	10.782
Rezervni delovi, alat i inventar	7.888	7.295
Nedovršena proizvodnja		
Nedovršene usluge		
Gotovi proizvodi		
Roba	1.543	1.463
Dati avansi	99	157
Svega		
Minus: Ispravka vrednosti	7.631	6.924
Ukupno	10.554	12.773

Obelodanjuju se:

(1) knjigovodstvena vrednost zaliha evidentiranih po fer vrednosti umanjenoj za troškove prodaje;

(2) iznos zaliha priznat kao rashod tokom perioda;

(3) iznos svih eventualnih otpisa zaliha priznatih kao rashod tokom perioda;

(4) iznos bilo kog ukidanja otpisa zaliha koji je priznat kao smanjenje iznosa zaliha priznatog kao rashod u datom periodu;

(5) okolnosti ili događaji koji su doveli do ukidanja otpisa zaliha i

(6) knjigovodstvena vrednost zaliha založenih kao garancija za izmirenje obaveza.

6.5. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA

Obelodaniti stalnu imovinu (ili grupu za otuđenje) klasifikovanu kao imovina koje se drži za prodaju, po nižem od sledeća dva iznosa: po knjigovodstvenoj vrednosti ili fer vrednost umanjenoj za troškove pro

6.6. POTRAŽIVANJA

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Potraživanja po osnovu prodaje		
Kupci - matična i zavisna pravna lica		
Kupci - ostala povezana pravna lica		
Kupci u zemlji	89.757	83.843
Kupci u inostranstvu		
Minus: Ispravka vrednosti	641	641
Svega	89.116	83.202
Potraživanja iz specifičnih poslova		
Potraživanja od izvoznika		
Potraživanja po osnovu uvoza za tuđ račun		
Potraživanja iz komisione i konsignacione prodaje		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	1.270	1.663
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	1.270	1.663
Druga potraživanja		
Potraživanja za kamatu i dividende		
Potraživanja od zaposlenih		
Potraživanja od državnih organa i organizacija		
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	28	26
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa		
Ostala potraživanja	2.142	2.007
Minus: Ispravka vrednosti		
Svega	2.170	2.033
Ukupno	92.556	86.898

6.7. POREZ NA DODATU VREDNOST I AVR

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Porez na dodatu vrednost		
Porez na dodatu vrednost u primljenim fakturama po opštoj stopi (osim plaćenih avansa)		
Porez na dodatu vrednost u primljenim fakturama po posebnoj stopi (osim plaćenih avansa)		
Porez na dodatu vrednost u datim avansima po opštoj stopi		
Porez na dodatu vrednost u datim avansima po posebnoj stopi		
Porez na dodatu vrednost plaćen pri uvozu dobara po opštoj stopi		
Porez na dodatu vrednost plaćen pri uvozu dobara po posebnoj stopi		
Porez na dodatu vrednost obračunat na usluge inostranih lica		
Naknadno vraćen porez na dodatu vrednost kupcima - stranim državljanima		
Potraživanja za više plaćen porez na dodatu vrednost		
Svega	1.652	1.407
Aktivna vremenska razgraničenja		
Unapred plaćeni troškovi		
Potraživanja za nefakturisani prihod		
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	490	600
Odložena poreska sredstva	724	102
Ostala aktivna vremenska razgraničenja		
Svega		
Ukupno	2.866	2.109

6.8. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

Odložena poreska sredstva u iznosu od RSD 724 hiljada, obuhvataju iznose poreza iz dobiti koji mogu da se povrate u narednim periodima po osnovu odbitnih privremenih razlika, neiskorišćenih poreskih gubitaka i kredita. Priznaju se u meri u kojoj je verovatno da će budući oporezivi dobitak biti ostvaren.

Odložena poreska sredstva i obaveze po godinama:

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Odložena poreska sredstva	724	102
Odložene poreske obaveze		
Neto odložena poreska sredstva /(obaveze)		

Dozvoljeno je prebijanje odloženih poreskih sredstava i obaveza.

6.9. OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital obuhvata sledeće oblike kapitala:

	%	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Akcijski kapital			
- obične akcije			
- preferencijalne akcije			
Udele			
Društveni kapital		73.754	73.754
Državni kapital		92.153	92.153
Ukupno		165.907	165.907

Društveni kapital predstavlja deo trajnih izvora sredstava za poslovanje u društvenom vlasništvu iskazan u formi akcija ili udela. Obuhvata početni društveni kapital uvećan za akumulirane dobiti i naknadne revalorizacije.

Državni kapital predstavlja kapital javnog preduzeća koga je osnovala država, republika ili jedinica lokalne samouprave. Državni kapital obezbeđuje se iz javnih prihoda i o njegovom raspolaganju odlučuje osnivač.

Iskazan je u jednakom iznosu u okviru kapitala kao i u okviru stalne imovine u aktivi Bilansa stanja.

6.10. OSTALI (OSNOVNI) KAPITAL

Ostali osnovni kapital je nastao preknjižavanjem izvora vanposlovnih sredstava.

6.11. REZERVE

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Emisionu premiju		
Zakonske rezerve		
Statutarne i druge rezerve	5	5
Ukupno	5	5

6.12. NERASPOREĐENI DOBITAK

Neraspoređeni dobitak odnosi se na:

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Neraspoređeni dobitak ranijih godina	673	625
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu materijalno značajnih grešaka		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu promena računovod. politika		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu sticanja i otuđenja sopstvenih akcija		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu realizovanih revalorizacionih rezervi		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu poreza na dobit		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu nematerijalnih ulaganja		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu revalorizacije učešća u kapitalu banaka		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu kumuliranih revalorizacionih rezervi		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu revalorizacionog dobitka		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu goodwill-a		
Korekcija dobiti ranijih godina - po osnovu ostalog		
Dobit tekuće godine	733	79
Ukupno	1.406	704

Raspodela neraspoređenog dobitka *nije izvršena*.

6.13. DUGOROČNI KREDITI

Obaveze po dugoročnim kreditima dospevaju u roku dužem od godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana godišnjeg bilansiranja.

31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
----------------------------	----------------------------

Robni krediti od:
 - dobavljača u zemlji
 - dobavljača u inostranstvu

6.13.1. *Dospeće dugoročnih kredita*

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Do 1 godine - 5		
Od 1 do 2 godine		
Od 2 do 3 godine		
Od 3 do 4 godine		
Od 4 do 5 godine		
Od 5 do 10 godine		
Preko 10 godina		
Stanje na dan 31. decembra	8.118	6.054

6.13.2. *Pregled dugoročnih kredita po poveriocima*

	Oznaka valute	Kamatna stopa	31.12.2012 RSD hiljada	31.12.2011 RSD hiljada
U dinarima:				
BANCA INTESA	EURO	4.5%		
			8.118	6.054
Svega			8.118	6.054

6.14. **OBAVEZE IZ POSLOVANJA**

	31.12.2012. RSD hiljada	31.12.2011. RSD hiljada
Obaveze iz poslovanja		
Primljeni avansi, depoziti i kaucije		
Dobavljači - matična i zavisna pravna lica		
Dobavljači - ostala povezana pravna lica		
<u>Dobavljači u zemlji</u>	39.291	48.618
Dobavljači u inostranstvu		
Ostale obaveze iz poslovanja	347	0
Svega	39.638	48.618
Obaveze iz specifičnih poslova		
Obaveze prema uvozniku		
Obaveze po osnovu izvoza za tuđ račun		
Obaveze po osnovu komisione i konsignacione prodaje		
Ostale obaveze iz specifičnih poslova		
Svega		
Ukupno	39.638	48.618
48.618		

6.15. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST, OSTALIH JAVNIH PRIHODA I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	31. 12. 2012. RSD hiljada	31. 12. 2011. RSD hiljada
Obaveze za porez na dodatu vrednost		
Obaveze za PDV po izdatim fakturama po opštoj stopi (osim primljenih avansa)		
Obaveze za PDV po izdatim fakturama po posebnoj stopi (osim primljenih avansa)		
Obaveza za PDV po primljenim avansima po opštoj stopi		
Obaveza za PDV po primljenim avansima po posebnoj stopi		
Obaveza za PDV po osnovu sopstvene potrošnje po opštoj stopi		
Obaveza za PDV po osnovu sopstvene potrošnje po posebnoj stopi		
Obaveza za PDV po osnovu prodaje za gotovinu		
Obaveza za PDV po drugim osnovama		
Obaveze za PDV po osnovu razlike obračunatog poreza na dodatu vrednost i prethodnog poreza	3.780	1.933
Svega	<hr/>	
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine		
Obaveze za akcize		
Obaveze za porez iz rezultata	9	0
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova		
Obaveze za doprinose koji terete troškove		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine		
Svega	<hr/> 9	0

6.16. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

	31. 12. 2012. RSD hiljada	31. 12. 2011. RSD hiljada
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada		
Druge obaveze		
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	347	0
Obaveze za dividende		
Obaveze za učešće u dobiti		
Obaveze prema zaposlenima		
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora		
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovorima		
Obaveze za neto prihod preduzetnika koji akontaciju podiže u toku godine		
Ostale obaveze		
Svega	<hr/> 347	0
0		
Pasivna vremenska razgraničenja		
Unapred obračunati troškovi		
Obračunati prihodi budućeg perioda		
Naplaćeni porez na dodatu vrednost		
Odloženi prihod po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Razgraničeni zavisni troškovi nabavke		
Odloženi prihodi i primljene donacije		
Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja		
Ostala pasivna vremenska razgraničenja		
Svega	<hr/> 347	0

7. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični srednji kursevi NBS primenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. i 2011. godine u funkcionalnu valutu su bili sledeći:

	<u>31.12.2012.</u>	<u>31.12.2011.</u>
EUR	113,7183	104,6409

8. STALNOST POSLOVANJA

Kada priprema finansijske izveštaje, rukovodstvo procenjuje sposobnost društva da nastavi da posluje na neodređeni vremenski period, saglasno sa načelom stalnosti.

Finansijski izveštaji se pripremaju u skladu sa načelom stalnosti sve dok rukovodstvo ne odluči da likvidira preduzeće ili da prestane da posluje, odnosno ako nema bilo kakvu drugu mogućnost osim da tako uradi.

Kada je rukovodstvo uvereno, na osnovu procena koje je izvršilo, da postoje značajne neizvesnosti koje su u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u sposobnost društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, ta činjenica se obelodanjuje.

Kada finansijski izveštaji nisu pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti, ta činjenica se obelodanjuje, zajedno sa osnovom na kojoj su finansijski izveštaji pripremljeni i razloge zbog kojih preduzeće ne smatra da je poštovanje načela stalnosti opravdano.

Prilikom procenjivanja da li je pretpostavka stalnosti opravdana, rukovodstvo uzima u obzir sve raspoložive podatke u vezi sa dogleđnom budućnošću, koja obuhvata najmanje dvanaest meseci od dana bilansa stanja, mada nije ograničena samo na taj period. Stepem razmatranja zavisi od činjenica u vezi sa svakim slučajem posebno. Ako je poslovanje društva u prošlosti bilo profitabilno, a finansijska sredstva lako dostupna, može da se zaključi da je u tom slučaju, i bez detaljnije analize, opravdano izvršiti računovodstveno obuhvatanje na osnovu načela stalnosti. U ostalim slučajevima, rukovodstvo će možda morati da uzme u obzir čitav niz činilaca koji se tiču tekuće i očekivane profitabilnosti, rokova za otplatu duga i potencijalnih izvora za refinansiranje, pre nego što bude zaključilo da je primena načela stalnosti opravdana.